

Sygn. akt: I C 652/22

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Wojciech Waclaw
-----------------	------------------------

po rozpoznaniu w dniu 24 października 2022 r. w Olsztynie, na posiedzeniu niejawnym

sprawy z **powództwa (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W.**

przeciwko I. K.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego I. K. na rzecz powoda (...) w W. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. kwotę 1 266 628,03 zł (jeden milion dwieście sześćdziesiąt sześć tysięcy sześćset dwadzieścia osiem złotych 3/100 wraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 lipca 2019 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę (...),- tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Olsztynie: od powoda z zasądzonych roszczenia kwotę 6820,- zł, zaś od pozwanego kwotę 66 332,-zł tytułem opłaty sądowej od pozwu.

V. wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

Sygn. akt I C 652/22

UZASADNIENIE

Powód (...) w W. złożył pozew, w którym to domagał się zasądzenia od pozwanego I. K. kwoty 1.463.043,34 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie licząc od dnia 11 lipca 2019 r. do dnia zapłaty.

Nadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż (...) dla spraw upadłościowych i naprawczych wydał w dniu 5 lutego 2015 roku, w sprawie o sygn. akt (...), postanowienie na mocy którego ogłosił upadłość (...) z możliwością zawarcia układu i powierzył sprawowanie zarządu całym majątkiem upadłego – Zarządcy w osobie L. K.. Następnie ten sam Sąd postanowieniem z dnia 19 marca 2015 roku, w sprawie o sygn. akt (...) zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego (...) z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego i ustanowił Syndyka w osobie L. K..

Dalej w uzasadnieniu swojego żądania powód podał, że pozwany zawarł w dniu 8 października 2014 roku ze (...) umowę kredytu zabezpieczonego hipoteką nr (...), jednocześnie wskazując, iż znajduje się w posiadaniu weksła własnego na kwotę 1.463.043,34 zł wystawionego przez pozwanego I. K.. Weksel został wystawiony jako niezupełny (in blanco) oraz wydany (...) na zabezpieczenie spłaty zobowiązania wynikającego z ww. umowy. Umowa kredytu została wykonana przez kredytodawcę, a kwota kredytu została pozwanemu wypłacona zgodnie z umową.

Pozwany nie wywiązywał się z obowiązku spłaty kredytu, co skutkowało naliczaniem odsetek karnych od zaległego kapitału. Powód podnosi, iż wzywał pozwanego o dobrowolne uregulowanie należności, a za każdy monit naliczono opłaty windykacyjne zgodnie z postanowieniami umowy.

Pismem z dnia 10 lutego 2016 roku powód wypowiedział pozwanemu umowę, a po upływie okresu wypowiedzenia cały kredyt wraz z odsetkami i naliczonymi kosztami stał się natychmiast wymagalny.

Powód uzupełnił weksel pozostałą do zapłaty kwotą zadłużenia w wysokości 1.463.043,34 złotych, wskazując datę płatności na dzień 10 lipca 2019 roku oraz miejsce płatności w siedzibie (...) w W. przy ul. (...). Pismem z dnia 18 czerwca 2019 roku powód zawiadomił pozwanego o wypełnieniu weksla in blanco oraz wezwał go do wykupu weksla.

Do dnia wniesienia pozwu pozwany nie wykupił weksla.

Pozwany, stosownie do treści art. 104 w zw. z art. 28 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku Prawo wekslowe, jest bezwarunkowo zobowiązany do zapłaty dochodzonej pozwem kwoty, w terminie wskazanym na wekslu.

W dniu wypełnienia weksla na sumę wekslową składały się następujące kwoty:

- 990.000,00 zł niespłaconego kapitału kredytu,
- 243.030,37 zł niespłaconych odsetek umownych,
- 229.931,97 zł odsetek z tytułu należności przeterminowanych,
- 81,00 zł prowizji i opłat dodatkowych.

Nadto według powoda roszczenie z pozwu nie uległo przedawnieniu, gdyż weksel został wypełniony przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podstawowego, na zabezpieczenie którego weksel został wystawiony. Dalej powód wskazał, że zgodnie z art. 70 w zw. z art. 103 Prawa wekslowego roszczenia wekslowe przeciwko wystawcy weksla własnego przedawniają się z upływem trzech lat licząc od dnia płatności weksla, powód natomiast wyznaczył termin wykupu weksla na dzień 10 lipca 2019 r.

Pozwany w określonym terminie nie złożył odpowiedzi na pozew, co dało podstawy do wydania wyroku zaocznego, przy czym w zakresie dochodzonych pozwem roszczeń powoda – przedsiębiorcy Sąd zobowiązany był z mocy art. 117 § 2¹ kc uwzględnić z urzędu ewentualny upływ trzyletniego terminu przedawnienia z urzędu. Dlatego też zarządzeniem z dnia 25 marca 2022 roku zobowiązano pełnomocnika powoda do wskazania, jaki był stan zaległych należności pozwanego na dzień 1 stycznia 2016 roku, które to w okresie późniejszym nie zostały spłacone i są objęte w sumie objętej wekslem i dochodzonej w pozwie.

W odpowiedzi na powyższe powód w piśmie z dnia 22 kwietnia 2022 roku, wskazał, iż na łączne zadłużenie pozwanego na dzień 1 stycznia 2016 roku złożyły się:

kapitał – 999.000,00 zł,

odsetki umowne – 128.435,49 zł,

odsetki karne – 1.688,50 zł,

koszty windykacyjne – 54,00 zł.

Jednocześnie wskazał, iż na niespłaconą w terminie łączną i wymagalną należność na dzień 1 stycznia 2016 roku złożyły się:

kapitał – 52.062,53 zł,

odsetki umowne – 124.580,94 zł,

odsetki karne – 1.688,50 zł,

koszty windykacyjne – 54,00 zł. (pismo k. 154,155)

Zarządzeniem z dnia 29 czerwca 2022 roku wezwano powoda do zajęcia stanowiska, co do możliwości uznania wymagalnych na dzień 1 stycznia 2016 roku należności za przedawnione z urzędu wobec faktu, iż pozwany jest konsumentem.

Pismem z dnia 25 maja 2022 roku powód wskazał, iż w jego ocenie wierzytelności te nie uległy przedawnieniu, argumentując, że kredyt nie jest świadczeniem okresowym.

Dalej powód podał, iż kredyt stanowi świadczenie jednorazowe, podzielone na mniejsze kwoty spłacane co miesiąc i składające się na jedną większą całość. Ponadto powód podniósł, że w przypadku uchybienia terminowi płatności poszczególnej z rat kredytu, należność z tego tytułu staje się należnością przeterminowaną, a dodatkowo, „z ostrożności procesowej”, powód wniósł o uwzględnienie podczas rozpoznania sprawy art. 117¹ § 1 k.c., zgodnie z którym,

w wyjątkowych przypadkach Sąd może, rozważając interesy stron postępowania, nie uwzględnić terminu przedawnienia przeciwko konsumentowi, jeżeli wymagają tego względy słuszności.

Kolejnym zarządzeniem z dnia 8 czerwca 2022 roku Sąd zobowiązał pełnomocnika do powoda do podania kwot odsetek i kapitału przedawnionych, a zdaniem powoda przeterminowanych, na dzień 1 stycznia 2016 roku.

W odpowiedzi na powyższe powód w piśmie z dnia 27 czerwca 2022 roku podał wyliczenie symulacyjne z podsumowaniem stanu zadłużenia na dzień 18 czerwca 2019 roku z pominięciem rat z terminem płatności sprzed 1 stycznia 2016 roku, wskazując, iż na niespłaconą sumę w kwocie 1.266.628,03 zł, składa się łącznie:

kapitał w kwocie 937.937,47 zł,

odsetki umowne w kwocie 118.449,43 zł,

odsetki karne 210.214,13 zł,

koszty windykacyjne 27,00 zł - łącznie 1266 628,03 zł. (pismo k. 171).

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu w zakresie należności wymagalnych na dzień 1 stycznia 2016 roku jako należności na ten dzień przedawnionych.

Jak to bowiem wynika z treści pisma powoda z dnia 8 czerwca 2022 r. (i jest w sprawie okolicznością bezsporną i nie podlegającą dowodzeniu) zaległości pozwanego na dzień 18 czerwca 2019 roku, z pominięciem rat z terminem płatności sprzed 1 stycznia 2016 roku, jako świadczeń przedawnionych, wynoszą łącznie 1.266.628,03 zł i ta

okoliczność została w sprawie ustalona jako bezsporna i nie budząca wątpliwości, skoro wynika z jednoznacznych w tej mierze twierdzeń strony powodowej. (pismo k. 171)

Powód jedynie zakwestionował samo przedawnienie twierdząc, iż jeśli w świetle treści umowy minął termin płatności danej raty bądź odsetek stanowiących świadczenie pieniężne z umowy kredytu, to w żadnym razie nie oznacza, iż co do tych zaległych należności rozpoczyna swój bieg termin przedawnienia, co jest jednak założeniem z góry chybnym.

Warto jedynie wskazać, iż termin spełnienia świadczenia w pierwszej kolejności wynika z umowy (art. 455 kc), co oznacza ni mniej ni więcej jak to, iż termin spełnienia świadczenia i uchybienie umownemu terminowi płatności rat kapitałowych i odsetkowych tworzy z mocy prawa stan wymagalności tych należności i nie jest w żadnym razie tu zależny od jakiegokolwiek czynności wierzyciela.

Powód myli również pojęcie wymagalności świadczenia z początkiem biegu przedawnienia, bowiem te dwa pojęcia w różnych sytuacjach jakkolwiek mogą, to żadną miarą nie muszą się pokrywać.

Pierwszy wyjątek od reguły, że początkiem biegu przedawnienia roszczeń o świadczenia polegające na działaniu jest dzień wymagalności wierzytelności, przewiduje art. 120 § 1 zd. 2 KC. Jeżeli bowiem wymagalność wierzytelności zależy od dokonania jakiejś czynności przez uprawnionego, to przy zastosowaniu reguły ogólnej uprawniony decydowałby o początku biegu przedawnienia, co kłóci się z celem tej instytucji. Dlatego ustawa stanowi, że w takim przypadku początek biegu przedawnienia jest niezależny od tego, kiedy (i czy w ogóle) roszczenie stało się wymagalne. Następuje on z dniem, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Dla rozpoczęcia biegu przedawnienia nie jest zatem istotne to, czy czynność uprawnionego została podjęta i czy uprawniony w ogóle był świadom tego, że przysługuje mu roszczenie i powinien podjąć jakąś czynność w celu jego zrealizowania (zob. wyr. SN z 24.4.2003 r., I CKN 316/01, OSN 2004, Nr 7–8, poz. 117). Należy natomiast ustalić, kiedy najwcześniejszy uprawniony mógł tę czynność podjąć oraz kiedy roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony wówczas tę czynność podjął (ze względu na konieczność uwzględniania tego ostatniego elementu nieściśła jest teza uchw. SN z 22.11.2013 r. (III CZP 72/13, OSNC-ZD 2014, Nr 2, poz. 40), w myśl której termin przedawnienia roszczenia o zapłatę odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania rozpoczyna bieg od dnia wystąpienia szkody pozostającej w związku przyczynowym z tym zdarzeniem). Ten hipotetyczny termin wymagalności wyznacza początek biegu przedawnienia. (tak komentarz do art. 120 kc – baza Legalis)

Stąd też wypowiedzenie bądź jego brak nie ma znaczenia dla początku biegu terminu, jeśli umowny termin płatności poszczególnych rat kredytu minął.

Nie od rzeczy w tym miejscu byłoby przywołać Uchwałę Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 13 maja 2022 r. - III CZP 46/22, gdzie dano wyraz pogładowi, iż „Trzyletni termin przedawnienia roszczenia przedsiębiorcy przeciwko konsumentowi, który rozpoczął bieg i nie upłynął przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1104), kończy się ostatniego dnia roku kalendarzowego (art. 118 zdanie drugie KC w związku z art. 5 ust. 1 powołanej ustawy). www.sn.pl, Legalis.

Oczywiście poczynione wyżej rozważania dotyczą należności przedawnionych na dzień taki, który wyznaczał cezurę czasową pomiędzy tym, co mogło być skutecznie dochodzone jako nieprzedawnione z uwagi na wypełnienie weksla i skorzystanie z „dobrodziejstwa” art. 70 pr. wekslowego oraz tym co dochodzone być nie mogło z uwagi na konieczność uwzględnienia przedawnienia z urzędu, co nakazuje wobec konsumenta obowiązujący obecnie przepis art. 117 § 2¹ kc.

Co do samego przedawnienia należności zabezpieczonej wekslem niezupełnym bez daty wypełnienia i daty płatności – tą materią zajął się Sąd Najwyższy w m.in. w wyroku z dnia 19 listopada 2004 r. - V CK 228/04, wskazując, iż „(...) wykładnia porozumienia wekslowego w przypadku weksli in blanco wręczanych dla zabezpieczenia określonego roszczenia prowadzi zazwyczaj, ze względu na ścisłą więź istniejącą pomiędzy zobowiązaniem wekslowym a zobowiązaniem, z którego wynika podlegające zabezpieczeniu roszczenie (por. powoływany już wyrok Sądu Najwyższego z 26.1.2001 r. II CKN 25/00 i cytowane w nim orzeczenia), do wniosku, że treścią upoważnienia jest

objęte jedynie uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Także w przypadkach użycia przez strony zwrotu mówiącego o tym, że wręczony weksel in blanco może być uzupełniony w każdym czasie, będzie chodziło na ogół o dowolną chwilę - ale tylko przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu. Jeżeliby natomiast w konkretnym przypadku taki zwrot rzeczywiście oznaczał udzielenie upoważnienia do uzupełnienia weksla in blanco w każdym czasie bez jakichkolwiek ograniczeń, to taki zamiar stron nie mógłby być respektowany z przyczyn podobnych do tych, które leżą u podstaw art. 120 § 1 zdania drugiego i art. 365¹ KC. Najwłaściwszym rozwiązaniem w takiej sytuacji byłoby zastosowanie do uprawnienia do uzupełnienia weksla in blanco w drodze analogii art. 120 § 1 zdania drugiego w związku z art. 118 KC; skutkiem upływu terminu byłoby oczywiście wygaśnięcie tego uprawnienia”. – baza orzecznicza Legalis. Pogląd ten został potwierdzony w kolejnych orzeczeniach SN – por. wyrok z 11 08 2010 w sprawie I CSK 616/09.

Treść cytowanego powyżej fragmentu uzasadnienia przywołanego orzeczenia w pełni przystaje do stanu faktycznego i procesowego w niniejszej sprawie, skoro na dzień wypełnienia weksla istniała dłużna i co najważniejsze wymagalna należność w wysokości podanej przez powoda.

Skoro zatem zgodnie z pismem z k. 169-171 akt łączne zadłużenie pozwanego na dzień 18 czerwca 2019 roku z pominięciem rat terminu płatności sprzed 1 stycznia 2016 roku wynosiło 1.266.628,03 zł, kwotę tę należało zasądzić jak w pkt I sentencji wyroku.

W zakresie zaś nieodjętym tj. 196.415,97 zł zaległość z urzędu należało uznać za przedawnioną, co skutkowało częściowym oddaleniem powództwa jak w pkt II. Sąd przy tym nie doszukał się podstaw dla nieuwzględnienia terminu przedawnienia, bowiem żadna z ujawnionych w toku postępowania okoliczności za powyższym nie przemawia.

W szczególności przesłanką dla zastosowania wzmiankowanego przepisu nie jest fakt, że „ w efekcie funkcjonowania grup przestępczych praktycznie cała działalność Kasy była nastawiona na udzielanie i wypłatę pożyczek i kredytów, które z założenia nie mogły być spłacane przez osoby którym je udzielano.”

Po pierwsze w toku postępowania nie udowodniono, by pozwany należał do grup, o których wyżej mowa (brak nawet wzmianki, by np. wyłudził kredyt), po wtóre z twierdzeń, a tym bardziej z zaoferowanych dowodów nie wynika, by doprowadzenie do przedawnienia w jakimkolwiek stopniu było wynikiem działań lub zaniechań pozwanego. Wreszcie po trzecie, sam powód powołuje się w istocie na swoje zaniechania i faktycznie zaniechania (jeśli nie na intencjonalne działanie lub współdziałanie osób reprezentujących Kasę) jako na co najmniej współprzyczynę popadnięcia w upadłość, co z punktu widzenia stosowania zasad słuszności w sposób oczywisty kłóci się z sądowym pozbawieniem konsumenta ustawowego prawa do korzystania z przedawnienia, z którego to skorzystania z góry nie można się zrzec. (art. 117 § 2 zd. drugie kc).

O kosztach procesu orzeczono po myśli art. 98 i 100 kpc mając na uwadze wynik procesu.

Powód wygrał sprawę w 86,57 % co przy kosztach 10 817,- zł uprawnia go do domagania się proporcjonalnie do wygranej kwoty jaką zasądzono w pkt III wyroku.

O kosztach sądowych orzeczono proporcjonalnie do skali wygranej i przegranej po myśli art. 113 uoksc.